

GLASILO DELAVCEV PODJETIJ IMP

GLASNIK

OKTOBER, 1991, ŠTEVILKA 10, LETO XXV

IMP Glasnik so ustanovila podjetja v sestavljeni obliki IMP r.o. IMP Glasnik izdaja Prelest, d.o.o. v nakladi 3000 izvodov. Uredništvo: Ljubljana, Likoarjeva 6, telefon (061) 314-562. Glavni in odgovorni urednik je Janez Votek. Člani časopisnega sveta so: Bojan Germovšek, Mojca Ipavec, Dragica Janežič, Dušan Jovanovič, Nevenka Kavkler, Lidija Kokotec, Biserka Lazar, Marija Leskova, Anton Maček, Lidija Močilnikar, Iztok

Munih (predsednik), Marija Servatzy, Štefan Šeruga, Ladislav Abraham, Primož Zupančič, Marjan Žnidaršič, Silva Škoda. Tisk: Papirna galanterija s tiskom, A. Jovanovič, LITIJA. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS št. 421-7 z dne 16.9.1974 je IMP Glasnik oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

Sejma Sodobna elektronika se je udeležilo 411 domačih in tujih razstavljalcev

Sejem sodobna elektronika '91

Na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču so 7. oktobra odprli 38. mednarodni sejem sodobna elektronika. Zaradi preteklih dogodkov, kot tudi vojne na ozemlju nekdanje države, se je te ugledne mednarodne sejemске prireditve udeležilo manj obiskovalcev kot v preteklih letih.

Zaradi strahu pred neznanim je bilo manj tujih razstavljalcev, kljub temu, da so si poznavalci razmer edini, da letošnja prisotnost pomeni preskusni test za mnoge. Za prisotnost na našem trgu v bodoče bo mogoče prav letošnje leto odločilnega pomena.

Ob zmanjšani prisotnosti tujih razstavljalcev pa je prišlo do prave eksplozije domačih. Pojavili so se mnogi novi. Predvsem privatna ponudba je bila izredno bogata. Predsednik Peterle je to ocenil kot zelo pozitivno in perspektivno za nadaljnji razvoj panoge in podjetništva nasploh.

Od 141 slovenskih razstavljalcev jih je bilo kar polovica majhnih zasebnih podjetij. Skupno število razstavljalcev se je zmanjšalo od lanskih 594 na letošnjih 411. Nastopala je tudi večina svetovnih velikanov.

Po panogah je bila udeležba naslednja: 34 odstotkov ponudbe na področju enot, sestavnih delov in materiala; 28 odstotkov je bilo prisotnih s področja profesionalne elektronike; 15,5 odstotka s področja inženiringa, računalniške podpore, montaže in vzdrževanja. Manj razstavljalcev je bilo s področja telekomunikacij zaradi istočasne sejma v Ženevi.

Med svetovnimi velikani so strokovnjaki omenjali predvsem: AMC, Siemens, Burns, Comeltec, Asea Brown Boveri, Phoenix Contact itd., med domačimi pa Iskro, Tesla, Inštitut Jožef Štefan, Aris, Telekom in druge.

br

ARISOVA PONUDBA NA SEJMU ELEKTRONIKA

Izboljšani in novi programi

Okoli Arisovega razstavnega paviljona je bilo vedno polno obiskovalcev

Na letošnjem sejmu Elektronika 91 se je ARIS d.d. predstavil s sorazmerno bogato ponudbo. Predstavil je izboljšane obstoječe programe, zlasti pri elektromotornih pogonih in tipalih - aktivna temperaturna tipala.

Med novitetami pa CNC gravirni stroj, za katerega je bilo veliko zanimanje med poslovnimi partnerji in kupci. Za ta izdelek so se zanimali tudi individualni kupci. Gravirni stroj je namenjen zahtevnim obdelavam tiskanih vezij in podobnega. Aris ga nudi kupcem v kompletu z računalniško opremo in potrebnimi programi. Tako bo kupec dobil celotno napravo pri enem proizvajalcu - dobavitelju.

Obisk letošnjega sejma Sodobna elektronika je bil ob vsem, zaradi znanih razmer v sosednjih državah, v pri-

merjavi s prejšnjimi leti pičlejši. Kljub temu pa lahko trdimo, da je bil interes obiskovalcev bolj posloven.

Ob standardnem regulacijskem programu Arisa s sistemoma S-300 in S-400, je

Aris aktivneje ponudil tudi DDC regulacijski sistem, ki postaja tudi pri nas bolj zanimiv. Ta sistem omogoča regulacijo in nadzor kakor tudi navodila za ukrepe ob morebitnih motnjah pri sami

regulaciji. Tako bo Aris svojo poslovno dejavnost prilagajal možnostim plasmaja tovrstne regulacije.

Predstavitev izdelkov je Aris podal na standarden način, ki daje relativno dober pregled klasičnim regulacijskim elementom. Za program DDC pa bo treba vsekakor predstavitev programa dopolniti in jo narediti bolj atraktivno.

Na sejmu je Aris ponudil tudi knjigo mag. Draga Golija Optimalno vodenje klimatizacijskih naprav, po prednaročniški ceni. Ponudba knjige ni najbolje uspela iz preprostega razloga, ker zvrst obiskovalcem ni bila ustrezna. Ugotavljamo, da letošnja Sodobna elektronika niso v večjem obsegu obiskovali projektantski in podobni kadri, sicer bi povpraševanje po knjigi bilo večje.

V dani situaciji pa ne moremo podati verodostojno oceno uspešnosti sejemске prireditve, ko vemo, da je bil jesenski zagrebški velesejem poslovno onemogočen. V težnji za osamosvojitve države Slovenije pa je gospodarstvo vsekakor nosilec osamosvojitve.

USPEŠNA PREDSTAVITEV NA SEJMU

Telekom z novostmi

IMP Telekom se je na letošnjem sejmu Elektronike predstavil s svojimi programi: TV oddajniki, TV - frekvenčni pretvorniki, TV antenami in priborom za profesionalne antenske sisteme, KRS - kabelsko razdelilniki in satelitsko sprejemnim sistemom iz področja telekomunikacij. Iz področja signalizacije pa z sistemi signalizacije v bolnišnicah in hotelih, kakor tudi z hišno govorilnimi napravami.

IMP TELEKOM se je predstavil na letošnjem sejmu Elektronika na privlačno in funkcionalno urejenem sejemskem prostoru, ki je privlačil pozornost obiskovalcev. Glavnina razstavljenih naprav je predstavljala novitete v proizvodnem programu ali pa vsaj dopolnjene in izboljšane programe. Kot glavno noviteto so na sejmu predstavili 5 kilovatni TV oddajnik za UHF TV področje z eno končno elektronko. Druga noviteta je iz področja TV pretvornikov, razstavljen je bil 100 watni, popolnoma tranzistorizirani pretvornik za UHF področje. Razstavili so tudi elemente iz področja koaksialne povezovalne tehnike in elemente za TV antenske sisteme. S področja KRS - kabelsko razdelilnih sistemov so raz-

Nadaljevanje na 2. strani

Pestra ponudba Telekomovih novih in obnovljenih programov na sejmu elektronike

Telekom z novostmi

Nadaljevanje s 1. strani

stavili glavno postajo v funkciji delovanja s sprejemom in prenosom tudi TV satelitskih programov.

S področja signalizacije so predstavili celoten program od bolnišnične in hotelske signalizacije z novitetami v funkcionalnosti. Pri hišnih govornih napravah pa so predstavili nov sistem, ki je spremenjen v toliko, da je razširjen tudi na varovanje objekta pred nepoklicanimi obiskovalci. Napravi je dodan varnostni sistem, kar je zelo primeren za večstanovanjske objekte. Stanovanci ga vključijo, ko jih ni doma in deluje kot alarmna naprava, ki se sproži ob prihodu nenapovedanih oseb.

Prikazali so še eno novost s področja hišno govornih naprav povezanih s sistemi za varnost. To je videofonska govorna naprava, kar

se pri nas v takšni obliki prvič pojavlja na tržišču. Ta za tržišče izredno zanimiv izdelek je plod poslovno tehničnega sodelovanja z italijansko firmo BPT iz Benetk. Izdelek bo vsekakor zanimiv, saj omogoča domačinom videti obiskovalca, obenem pa služi tudi kot varnostna »preventivna« naprava. Hišne govornice naprave za večstanovanjske objekte so namenjene bolj osebni uporabi. Predstavljajo dosti cenejše sisteme z minimalnimi izdatki. Hotelska signalizacija je povezana z računalniškim sistemom in tako predstavlja povezavo med gostom in recepcijo in med recepcijo in strežnim osebjem. Na sejmu Elektronika so vse te funkcije bile aktivirane in so jih obiskovalci lahko v praksi preverili. To velja za

vse vrste signalizacije, tako hotelsko, kot bolnišnično, tako za hišne govornice naprave z alarmnim sistemom, kot tudi za kabelsko in video tehniko.

Velika večina omenjenih izdelkov sodi v področje strogo profesionalne tehnike. Trženje poteka s pomočjo strokovnih služb, in poslovnih odnosov, prek projektantov in montažerskih firm.

Obisk na sejmu je bil dosti velik ali vsaj zadovoljiv, glede na razmere. Sicer se je poznalo glede na vojno, da je bilo manj obiskovalcev iz južnih republik, zato pa je bil obisk toliko bolj selektiven. Na sejmu je bilo nekaj poslovnih partnerjev iz Hrvaške in Bosne in Hercegovine, kakor tudi iz tujine. Proizvode so tržili na domačih in tujih tržiščih. Tako pričakujejo, da bo sejem kljub kriznemu času za Telekom s poslovnega stališča vseeno uspešen.

B.R.

OSNUTEK NOVEGA ZAKONA

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

IS Skupščine Slovenije je na 118. seji 19.9.1991 določil besedilo osnutka Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Osnutek bodo obravnavali Družbenopolitični zbor, Zbor občin in Zbor združenega dela ter Zakonodajno-pravna komisija. Obravnaval ga bo tudi Odbor za delo, zaposlovanje in socialno politiko kot matično delovno telo.

V osnutku Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je zajeta celotna ureditev sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki je sedaj urejen v različnih zakonih. V osnutku so predložili bistvene spremembe sedanje ureditve, s katerimi želijo urediti nesorazmerja. Pri oblikovanju predloga so upoštevali številne dejavnike, tudi demografske. Zato predvidevajo povišanje starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine.

Uvajajo tudi možnost prostovoljnega zavarovanja oseb, ki ne opravljajo dejavnosti, na podlagi katerih so obvezno zavarovane.

Vsebina zakona je usklajena z mednarodnimi konvencijami, ki jih je ratificirala že Jugoslavija.

Osnutek obsega splošne določbe, določbe obveznega zavarovanja, prostovoljno zavarovanje, pridobitev in odmero pravic, starostno pokojnino, družinsko pokojnino, pravice delovnih invalidov, usklajevanje pokojnin in razne druge člene, ki so zanimivi za vse zaposlene.

Po novem bomo odhajali v pokoj z dopolnjenim 63. letom za moške in 58. letom za ženske. Prehod bo postopen, kar je razvidno iz tabele.

Kdaj v pokoj?

Obdobje	Moški	Ženske
od 1.1.1992 do 31.12.1992	60,5	55,5
od 1.1.1993 do 31.12.1993	61,0	56,0
od 1.1.1994 do 31.12.1994	61,5	56,5
od 1.1.1995 do 31.12.1995	62,0	57,0
od 1.1.1996 do 31.12.1996	62,5	57,5
od 1.1.1997	63,0	58,0

Zavarovanec, ki nima dopolnjene pokojninske dobe 20 let, pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni starost 65 let. Za zavarovanko velja 15 let delovne dobe in 60 let starosti.

Zavarovanec pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni pokojninsko dobo 40 oziroma zavarovanka 35 let in starostno 58 let moški in 53 let ženska. Tudi tu se prehod vrši po enakem ključu.

Pravica do predčasne pokojnine

Pravico do predčasne pokojnine zavarovanec pridobi, ko je dopolnil najmanj 35 let pokojninske dobe in 58 let starosti, za ženske velja 30 let in 53 let starosti v naslednjih primerih:

- če mu je delovno razmerje prenehalo zaradi stečaja ali redne likvidacije organizacije ali zaradi stečaja obratovalnice delodajalca in

mu ni možno zagotoviti druge zaposlitve,

- če mu delovno razmerje preneha iz operativnih razlogov po predpisih o delovnih razmerjih,

- če je v delovnem razmerju kot delovni invalid II. ali III. kategorije,

- če je nezaposlen in je bil v zadnjih 24 mesecih najmanj 12 mesecev prijavljen na Zavodu za zaposlovanje kot iskalec zaposlitve.

Delna pokojnina

Zavarovanec, ki je dopolnil pogoje za pridobitev pravice lahko v soglasju z delodajalcem pridobi pravico do delne pokojnine in ostane v delovnem razmerju s polovico delovnega časa.

Odmera starostne pokojnine

Starostne pokojnine se odmerja od mesečnega povprečja plač, ki jih je zavarovanec dobil v katerihkoli zaporednih desetih letih zavarovanja po 1.1.1970, ki so zanj najugodnejša.

vanec dobil v katerihkoli zaporednih desetih letih zavarovanja po 1.1.1970, ki so zanj najugodnejša.

Najnižja in najvišja pokojnina

Takšno pokojnino dobi zavarovanec, ki ne presega najnižje osnove. Najnižja pokojninska osnova znaša 73 % povprečne plače vseh delavcev, zmanjšane za povprečne davke in prispevke.

Če pa bi odmera presegla najvišjo osnovo, se odmeri zavarovancu najvišja pokojnina v 3,5 kratnem znesku povprečne plače na zaposlenega v republiki v zadnjem koledarskem letu.

Invalidska pokojnina

Pravico imajo invalidi I. kategorije, kakor tudi invalidi II. in III. kategorije pod določenimi pogoji.

Družinska pokojnina

Pravico do družinske pokojnine imajo: zakonec, otroci, pastorki, vnuki in drugi otroci brez staršev, ki jih je zavarovanec preživljal. Starši, ki jih je zavarovanec preživljal, kakor tudi bratje in sestre, ki jih je preživljal do smrti in nimajo lastnih sredstev za preživljanje.

Usklajevanje pokojnin

Skupščina Republike Slovenije v začetku vsakega leta določi razmerje med povprečno plačo in povprečno starostno pokojnino. To razmerje ne more biti nižje od 85 %.

Zavarovalna doba, ki šteje v delovno dobo

V zavarovalno dobo šteje čas, ki ga je zavarovanec prebil po dopolnjenem 15. letu starosti: v obveznem ali prostovoljnem zavarovanju. Za posebno težko delo se šteje delo škodljivo zdravju. Za takšno delo je zavarovanec opravičen do zavarovalne dobe, ki šteje s povečanjem.

Pri pripravi osnutka novega zakona so zakonodajalci upoštevali številne predloge in pripombe iz javnih razprav. Sprejemali ga bodo v rednem trifaznem postopku, v veljavo pa naj bi stopil v začetku prihodnjega leta.

ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV

O razreševanju delavcev

Sindikalni odbor podjetja IMP r.o. se je 3.10.1991 sestel v polnem sestavu: predsednik Drago Leben in zaupniki Dušan Jovanovič, Vito Leben, Tone Pečaver, Peter Savenc in Breda Vuga. Pregledali so celotno gradivo Program razreševanja delavcev IMP r.o.

V petek, 27.10.1991 so se predstavniki sindikalnega odbora D. Leben, V. Leben in P. Savenc sestali s poslovnimi delavci IMP r.o. B. Gazvodo, V. Kurentom in M. Metelko, kjer so sprejeli pismeno gradivo Programa razreševanja delavcev.

Člani sindikata so pregledali program na skupnem sestanku odbora 1.10.1991 in so izoblikovali stališče, katerega je predsednik posredoval istega dne poslovnim delavcem. Dodatni material k Programu so prejeli 2.10.

Odbor je kljub kratkemu času, ki mu je bil na voljo, pregledal gradivo in ga pretehtal ter sprejel naslednje zaključke:

1. Predlog odbora je, da se pri popolnitvi potrebnih delovnih mest za delovna opravila v IMP r.o. (IMP d.d.) in IMP Inženiring d.d. NE upošteva delavcev, ki izpolnjujejo pogoje za starostno ali predčasno upokojeitev; mnenja smo, da NIHČE v podjetju ni nenadomestljiv in da imamo dovolj strokovnjakov vseh profilov in za vsa opravila.

2. Predlog »Odbora« je, da se za delavki Gabriela Bertonec in Albina Stresen na vsak način najde ustrezno delovno opravilo v enem ali drugem podjetju. Mnenja smo, da sta navedeni vzorni delavki, uporabljivi za različna delovna opravila, pri tem pa smo upoštevali tudi socialni faktor.

Za delavko Milko Leskovec predlagamo, da se njen primer ponovno pretehta z vseh zornih kotov; socialni faktor je zelo močan, drugih pogojev pa ne moremo ocenjevati, ker niso poznani.

3. Ugotovili smo, da v »Programu« ni vsebovana organizacijska shema podjetij IMP r.o. in IMP Inženiring d.d. s potrebnim (predvidenim) številom delovnih mest; s predvidenim številom delavcev določenih profilov bi s predloženo oceno delovne uspešnosti (ocenjevalec nam uradno ni poznan, ker predložena lista uspešnosti ni overovljena, niti ne obsega vseh zaposlenih delavcev; trenutno stanje je 140 delavcev, ker je pred kratkim prenehalo delovno razmerje dvema delavcema po črki zakona) lahko izdelali naše mnenje oz. stališče k predlaganim »nepotrebnim« delavcem. To nam pa tudi iz časovne stiske ni bilo omogočeno.

Iz istih vzrokov (neposredovanje originalne sheme in števila delovnih mest) nam tudi ni bilo omogočeno izdelati samostojnega predloga.

4. Ugotovili smo, da v predloženem »Programu« niso bili upoštevani zakonski kriteriji, ki ščitijo določene delavce pred prenehanjem delovnega razmerja (Ur. list RS št. 5/91, 36. c. člen).

5. Šele po dokončni ugotovitvi »nepotrebnih« delavcev in načinu reševanja njihove bodočnosti (drugo podjetje, dokup zavarovalne dobe, zagotovitev pomoči za začetek samostojne dejavnosti itd.) bo »Odbor« lahko zavzel svoje stališče.

Mnenja smo, da višina stroškov, ki jih bo podjetje imelo z delavci, ki bodo reševali svojo eksistenco s predhodno navedenimi variantami MORA znašati praviloma enako ali manj, kot bo znašal strošek IMP r.o. za delavce, katerim bo prenehalo delovno razmerje in bodo reševali svoj obstoj (vsaj začasno) z denarno podporo na Zavodu za zaposlovanje.

Predlagamo tudi popolno izenačitev »potrebnih« delavcev z »nepotrebnimi« pri eventualni sporazumni prekinitvi delovnega razmerja. Kljub navedenemu pa predlagamo:

- osnova za izračun odpravnine min. SLT 18.000,00,
- višina denarne pomoči min. SLT 22.000,00, vse z izračunom na dan 1.10.1991 in valorizirani z uporabo devizne klavzule (1 DEM = 25.50 SLT po kurzu Ljubljanske borze) na dan izplačila.

Na osnovi povedanega sindikalni odbor IMP r.o. NE SOGLAŠA s predloženim »Programom razreševanja delavcev v IMP r.o.«. Predlagamo vam, da skupno z eventualnimi vašimi mnenji, stališči in predlogi čimmanj boleče rešimo skupno s poslovnim odborom probleme delavcev, po katerih je resnično prenehala potreba zaradi nujnih operativnih razlogov v našem podjetju IMP r.o.

Magister Drago Goli med predstavitvijo svoje knjige v Cankarjevem domu

Dekan strojne fakultete dr. Peter Novak je pozdravil izid nove strokovne knjige

Arisov sprejem za častne goste in druge povablence ob predstavitvi knjige

ARIS D.D. KOT SPONZOR

Predstavitev strokovnega dela mag. Golije

V sredo, 16. oktobra je bila v Stekljeni dvorani Cankarjevega doma svečana predstavitev strokovne knjige mag. Draga Golija. Ob prisotnosti predstavnikov vlade in znanstvenih ustanov je predstavitev začel direktor Arisa ing. Jože Novak. Vzorno organizirani in izvedeni predstavitvi so prisostvovali številni domači in tudi tuji strokovnjaki.

V uvodnem delu svečanosti je direktor Arisa inženir Jože Novak predstavil dejavnost delniške družbe Aris in njen interes za sponzoriranje znanstvenih projektov vseh vrst.

Minister za energetiko dr. Miha Tomšič je v imenu vlade pozdravil navzoče in je poudaril pomen raziskovalnega dela in njegovo vklapljanje v vsakdanjo prakso.

Naslednji slavnostni govornik je bil dekan fakultete za strojništvo dr. Peter Novak. Pozdravil je rezultate resnega in napornega znanstvenega dela diplomanta in kasnejšega magistranta njihove fakultete. Ustvarjanje novih vrednosti je naloga tehnične inteligence. Avtorja je ocenil kot razgledanega in načitanega strokovnjaka, ki iz istega strokovnega področja pripravlja tudi doktorat.

V nadaljevanju je rekel, da so tudi prostore, v katerih se odvija svečanost, izdelali strokovnjaki iste panoge, ki obvladajo stroko in se jim ni treba sramovati pred tujimi kolegi. Indoor air quality je sinonim za novo znanstveno področje številnih strokovnjakov za ugodje ljudi, ki preživljajo dve tretjini dneva

v takšni klimi. Optimalno vodenje sistemov, kar je tema knjige, preprečuje razvoj bolezni in pojav nezdravega zraka (sick air).

Danes je možno že vse komponente umetne klime kontrolirati tudi računalniško, kar pri nas še ni bilo znanstveno obdelano. Izkušnje pri delu doma, kakor tudi tistih tujih strokovnjakov pa dajejo pregled stanja panoge. Knjiga je predvsem namenjena strokovnjakom, ki poznajo govorico števil, tabel in grafikonov in jim ni potrebna široka razlaga, zato bi knjiga za nepoznavalca bila zelo težavna.

Energetski del knjige ne daje receptov, pač pa veliko napotkov za varčevanje z energijo. Naša raziskovalna sfera bo s takšnimi deli postala znana tudi v svetu, za kar gre zahvala tako avtorju, kot tudi Arisu.

Docent iste fakultete dr. Zoran Kariž je opozoril, da smo v preteklosti bili vse preveč odvisni od licenčne tehnologije. Kako zadovoljiti nizke cene, majhno ponudbo, odnos do okolja in zvestobo domačim strokovnjakom je danes primarno vprašanje, zato je dobrodošel

vsak impulz, med katere sodi tudi ta knjiga.

Profesor dr. Gabrijel Devetak je rekel, da je vsaka knjiga trajna dobrina. Predpogoj uspeha je tržišče in tako lahko zmanjšujemo vse rizike. Začetek je opredmetenje iz papirja v proizvod, nato pa pot do prodaje. Pro-

daji sledi še postprodajna storitev, servis. Aris kot podjetje upošteva tržna merila, kar dokazuje v praksi z uspešnim delovanjem.

Na koncu se je magister Drago Golija zahvalil govornikom in ostalim udeleženi-

cem za pozornost in je podelil častnim gostom izvod knjige s posvetilom. Prireditelj je končal z naslednjim rezimejem, ki ga predstavlja mo pod naslovom Optimalno vodenje klimatizacijskih naprav.

Počutje, energija, profit

Energija je naravi imanentna, oziroma narava je energija.

Nasilni način odvzemanja energije naravi ne ustreza novi stopnji zavesti, ki je usmerjena k ekološkemu ravnotežju, prenovi oz. integriranju etičnih, kulturnih in moralnih vrednot in vključevanju večdimenzionalne resničnosti.

Novo zavest določajo tudi energije, ki žarčijo iz druge, globoke plasti resničnosti. Resnice, preverljive le z očmi, sluhom, dotikom so lahko le privid.

To kar nam je znanost razkrivala, ni bilo napačno, ampak je bilo to lahko le en vidik resnice, še posebno pri mehanističnem pogledu na svet, kjer je potrebno vse meriti in s katerim smo živeli v mitu logike, matematike in zvižčnosti, da bi si naša volja lahko podredila vse le iz koristiljublja. Narava je tako prestala biti priznana kot sila zase.

Nova stopnja zavesti je tudi pri nas že pognala proces preoblikovanja industrijske družbe, ki je temeljila na neobnovljivih naravnih virih, v tako imenovano informacijsko družbo, ki temelji na informacijah in znanju.

Za delo in kapital ni nujno, da se s časom zmanjšuje njuna funkcionalna moč povečevanja produktivnosti, za določen obseg znanja pa je to nujno. Ravno eksploziji znanja gre pripisati ves razvoj povezan z novo stopnjo zavesti, saj volja in zagnanost nista dovolj, posebno pa ne volja do moči.

Prihaja tretji val, ki nas usmerja v kulturnejšo družbo. Najmočnejši agens ali duša, v smeri nove paradigme, tretjega vala je sproščanje ustvarjalnosti, ki je na področju vodenja procesov postavila popolnoma nove temelje.

Panika v zvezi z avtomatizacijo in vodenjem procesov je zato mehanična standardnost, ki pripada preteklosti, razen tiste ozke plasti, ki namesto na človeka in znanje prisega na stroj, znanje bo pa že prišlo. Prisega na stroj, človeška energija pa jim ni pomembnejša.

Če bi šel razvoj človeka nove dobe v smeri vulgarnega računalniško informacijskega racionalizma, bi se človek preveč odmaknil svoji prvobitni in iracionalni naravi.

V 80. tih letih so se začele velike spremembe. Očitno je postalo, da morajo biti sistemi

odprti in da se morajo upoštevati standardi, še posebno pri komunikacijah. Postalo je jasno, da programi tudi III. generacije ne morejo več zadovoljiti vse bolj časovno kritične zahteve vodenja procesov tako na nivoju tovarne/zgradbe, niti na nivoju področja in tudi ne celice, katerih razhajanje aplikacijskih orodij se vse bolj megli.

Pojavili so se novi tipi konfiguriranega softvera, nove tehnologije relacijskih baz podatkov, X WINDOWS mrežni grafični sistem tehnike oken, real time operacijski sistem UNIX in IV. generacija programskih jezikov. Še posebno pomembna je razširitev real time regulacij v danes megleno področje med real time regulacijo in informacijski sistemi. Vse to je postalo osnova in paradigma za aplikacijsko vo-

denja procesov 90. let in tudi osnova za dinamično avtomatizacijo.

Dinamična avtomatizacija ima izhodišča v inteligentnosti, predvidevanjih in ne v iskanjih napak, optimizaciji, diagnostiki, zato pa v enostavno čitljivih algebrskih algoritmičnih z možnostjo iteracij in reševanja sistema enačb.

Posebno važna je tu diagnostika, ki jo osveščeni načrtovalci vodenja procesov proti avtomatizaciji vključujejo že z enakim deležem. Pri tem vključujejo dodatne matematične algoritme in meritve in s tem presegajo danes že zastarel pristop alarmov. Tako v skladu vodenja kakovosti tudi pri procesnem vodenju napake ne iščejo, temveč jih preprečujejo.

Najbolj dramatično pa je pri vsem tem spoznanje, da je vodenje procesov v bistvu že postalo v dobesednem smislu vodenje kakovosti, saj je to v osnovi pogojeno z globljimi nivoji resničnosti in s spodbujanjem divergentnega mišljenja, z zbiranjem in selekcioniranjem idej, ki nas usmerja k optimalnosti, preventivnosti in popolnosti v širšem smislu.

Ravno zato je danes tako potrebno v žarišče strojnih projektov postaviti napredne tehnologije, in še več, danes smatramo, da mora vodenje sistemov vključevati popolnoma vsa spoznanja iz vseh danes poznanih disciplin, posebno pa mora biti načrtovanje vodenja v odnosu do procesa več kot intimno - proces je potrebno poznati do obisti, saj je vodenje strošek, prenesen na družbo v trenutku, ko je to v fazi zasnove.

Ravno zato v knjigi odpiram vprašanja, dajem ideje, interakcije med idejami in tudi nakazujem rešitve, drugačne rešitve, nove rešitve, iščem povezanost med problemi in vplivnimi faktorji in tudi praktično dajem nasvete in rešitve.

Kapitalist se sprašuje, kako angažirati intelekt, znanje in človeško energijo, da mu bo eks nihilo ustvarjal nove trge, nove možnosti za investicije in za profit. Vendar ne profit na račun kakovosti izdelka, ne poslovanja zgolj za profit, ker to v novi dobi ni več mogoče.

Nasprotno. Profit je danes mogoče samo, če postavimo v središče ne stroj, temveč človeka, če človeku pomagamo in smo v njegovi službi. To pa pomeni našo dolgoročno predstavo o proizvodnih in storitvah - našo temeljno usmeritev, ki nam daje pomen, opredelitev in ravnotežje z življenjem. Profit z novo zavestjo enostavno ni več mogoče, če preskočimo človeka.

Zato vpliv vodenja procesov na stroške, kakovost, prostor, trg, investicije, produktivnost, humanizacijo zamenjujem zopet s pojmom profit, ker se v širšem pomenu in pod drugačnimi pogoji zopet lahko pojavlja v postenejši vlogi do človeka. Saj danes lahko zmanjšamo stroške ali celo dobimo certifikat kakovosti, pa jutri vseeno bankrotiramo.

STARE MODROSTI

Najboljše je zmerom tisto orožje, ki ga imaš v roki. (Afganistan)

Krokodil iz vode ne pride zato, da bi lizal roso. (Sudan)

Volk je volk, pa četudi ti ni požrl ovce. (Japonska)

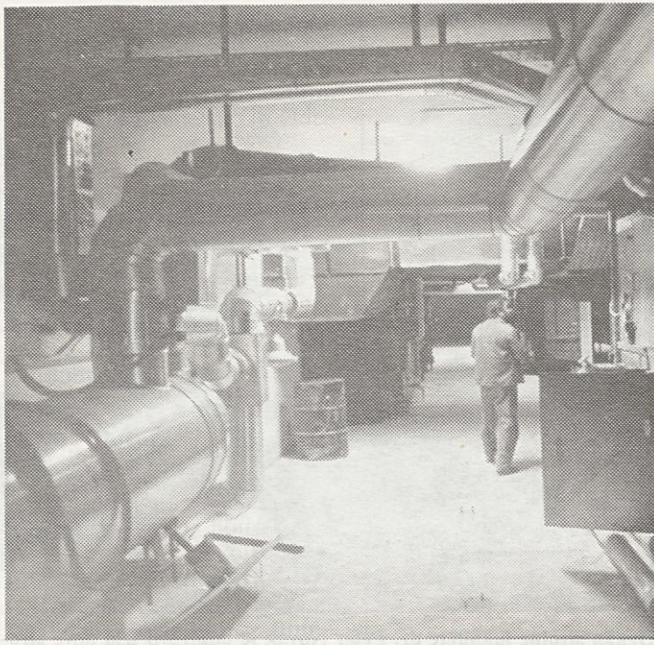
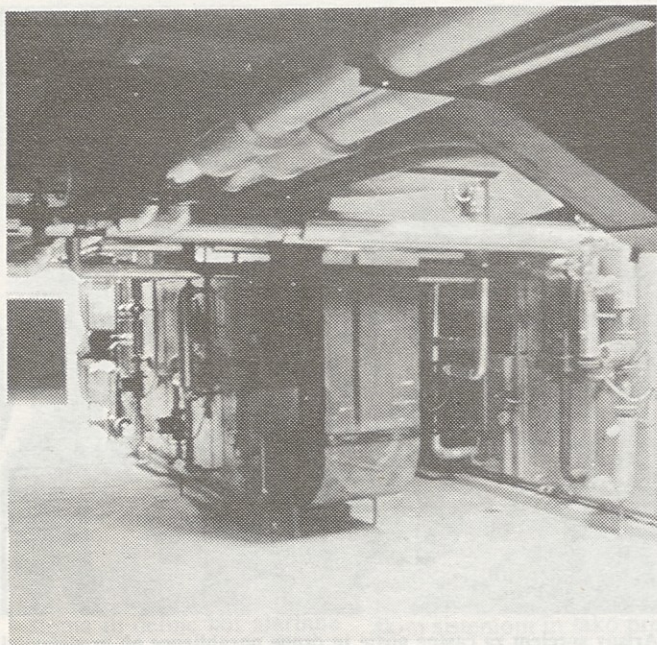
Moški so zase prepričani, da vse vedo, ženske pa, da vse vedo bolje. (Kitajska)

Lepota brez kreposti je kot cvetlica brez vonja. (Japonska)

Ženska se joče, če se želi jokati in se smehlja, če se zna. (Anglija)

Kdor hče kačo ujeti za rep in žensko za besedo, ta ničesar ne bo ujel. (Spanija)

Namesto uvodnika

V oktobrski številki je prišlo do zamenjave v vašem Glasniku. Dosedanji urednik Janez Votek je prevzel uredniške posle v Vestniku v Murski Soboti.

Poskušal ga bom zamenjati in bolj ali manj uspešno nadaljevati njegovo delo za vas in v vašem imenu, kar pa seveda ne pomeni izključevanje vašega sodelovanja. Ravno nasprotno! Želel bi pozvati vse stare, redne in občasne dopisnike, da enako zavzeto sodelujete še naprej.

Pozivam tudi vse tiste, ki še niste sodelovali, da to poskusite. Vsak vaš prispevek bo dobrodošel. Popestril in obogatel bo naše glasilo in ga naredil zanimivejše tudi za druge.

Enako dobrodošel bo tudi vsak vaš namig, kako obogatiti, izboljšati in popestriti naše glasilo. Enako koristna bodo tudi opozorila na morebitne napake ali na dogodke, ki sledijo, a urednik za njih ne ve in tako tudi poročati o njih ne more.

Kakšno malenkost bomo tudi poskušali spremeniti ali dodati kaj novega. Upajmo, da bodo takšne spremembe v prid glasilu, vam pa v korist in veselje.

Vaš urednik Borivoj Repe

NOVO GLEDALIŠČE V NOVI GORICI

Goriški monterji imajo obilo dela

Novogoriška enota Montaže Koper ima v teh dneh dovolj dela za kakšnih 30, predvsem visokokvalificiranih delavcev. Od teh delajo le štirje v režiji - poleg vodje dva operativca in tajnica. Sama beseda pa pove, da tudi večji del režije sodi v operativno sfero. Večji del zaposlenih na deloviščih ima visoko kvalifikacijo v svoji stroki; po poklicu so kleparji, varilci ali vodovodni inštalaterji.

V enoti nas je prijazno sprejel operativec g. Vodopivec. V prvi polovici oktobra so imeli polne roke dela. Glavni objekt, na katerem gredo dela proti koncu je novi novogoriški kulturni dom, ki je prelep objekt in je delo arhitekta Eda Ravnikarja ml. Objekt, katerega glavni del predstavlja gledališka dvorana s kakšnimi 350 sedeži in temu primeren sodobno grajen oder velikih dimenzij, se nahaja v samem centru Nove Gorice, ob parku nasproti občinske stavbe. Gledališki del bo prvi izročen svojemu namenu. Sprejel bo udeležence srečanja malih odrov. Kulturni dom pa bo v celoti narejen za prihodnjo gledališko sezono.

Nova Gorica tako postaja od prvotnega umetno ustvarjenega mesta resničen center svoje regije. S to novo kulturno pridobitvijo pa bo postala nedvomno še pomembnejši kulturni center. Novogoriško gledališče sodi med tistih nekaj slovenskih poklicnih gledališč izven dveh glavnih centrov in Trsta, ki so širila svoje kulturno poslanstvo in žlahtnost slovenske besede po vsej Sloveniji,

kakor tudi izven meja naše domovine.

Staro gledališče je delovalo v Gorici priključenemu Solkanu, ki bo sedaj ponovno postal samostojna urbana enota.

Z izgradnjo tega tako pomembnega kulturnega objekta so pričeli približno pred dvema leti. IMP-jevi monterji so se vključili v dela na objektu pred približno enim letom in pol. V času našega obiska so bili v fazi zaključevanja inštalacij in poskusnega zagona klima naprav. Nekako v prvi tretjini novembra pa pričakujejo pričetek poskusnega ogrevanja poslopja.

Novogoriška enota koprške Montaže nastopa na tem objektu kot kooperant SGP Gorica. Izvajajo montažo centralne kurjave, klimatskih naprav, vodovoda in vseh strojnih inštalacij. Sem sodijo klima centrale, hladilna strojnica za pripravo hladne vode in druge naprave.

V celotnem objektu bo delovalo šest popolnoma ločenih klima sistemov. Eden je namenjen odru, drugi dvorani za gledalce, kjer se konča-

jo kanali klima naprav pod vsakim sedežem, tretji pa stranskemu odru. Eden je namenjen pomožnim prostorom gledališča s hodniki in drugimi prostori, preostali pa so namenjeni poslovnemu delu poslopja. Najzahtevnejši del je klimatizacija odra, ki je obenem najvišji del stavbe. Obsega zahtevno napeljavo in razvajanje dovoda toplega zraka in izsesavanje zraka iz poslopja. Dvorana in oder sta grajeni v obliki dveh krogov in tako sestavljata osmico.

Gledališki del kulturnega doma je pred zaključkom del, drugi izvajalci so namreč že pričeli z montažo spušenih stropov, marmornatih notranjih fasad in z oblaganjem sten z dekorativnimi tapetami.

Goriški monterji so se na tem objektu srečali z zelo zahtevnim delom. Velik del opreme je kljub vsemu nare-

jen doma. To velja za vse napeljave, cevi in grelna telesa, le avtomatika je tuja. Na tem objektu so sodelovali z različnimi izvajalci, ki so delali pri izgradnji gledaliških objektov, kot so Cankarjev dom, sežansko in mariborsko gledališče.

V današnjih precej zaostrenih pogojih gospodarjenja je potrebno izkoristiti vse možnosti, saj v celotni vrednosti predstavlja material kar 70 %, vrednost del pa le 30 %. Tako so vsi delavci osposobljeni za vse vrste del, delajo namreč ločeno na klimo napravah, centralni kurjavi in vodovodni napeljavi, po potrebi pa se lahko takoj preusmerijo tudi na druga dela in sicer tja, kjer je trenutno bolj nujno.

V istem času novogoriški monterji delajo še na objektih Diskonta v Šempetru, ki je last Grosista iz Nove Gorice, na Iskri v Šempetru in na raznih manjših objektih.

Novogoričani ustanavljajo lastno podjetje

Zaposleni v enoti Nova Gorica bodo v kratkem ustanovili samostojno podjetje. Nova firma bo poslovala pod imenom IMP STING, Strojna inštalacija Nova Gorica in bo imela 35 odstotni ustanovni delež matične firme Montaže Koper.

Glede samega poslovanja ne bo v primeru z dosedanjim nobenih večjih sprememb. Organizacija in povezave bodo delovale nemoteno naprej. Podjetje bo organizirano kot družba z omejeno odgovornostjo.

Del strojnice v novem kulturnem domu v Novi Gorici

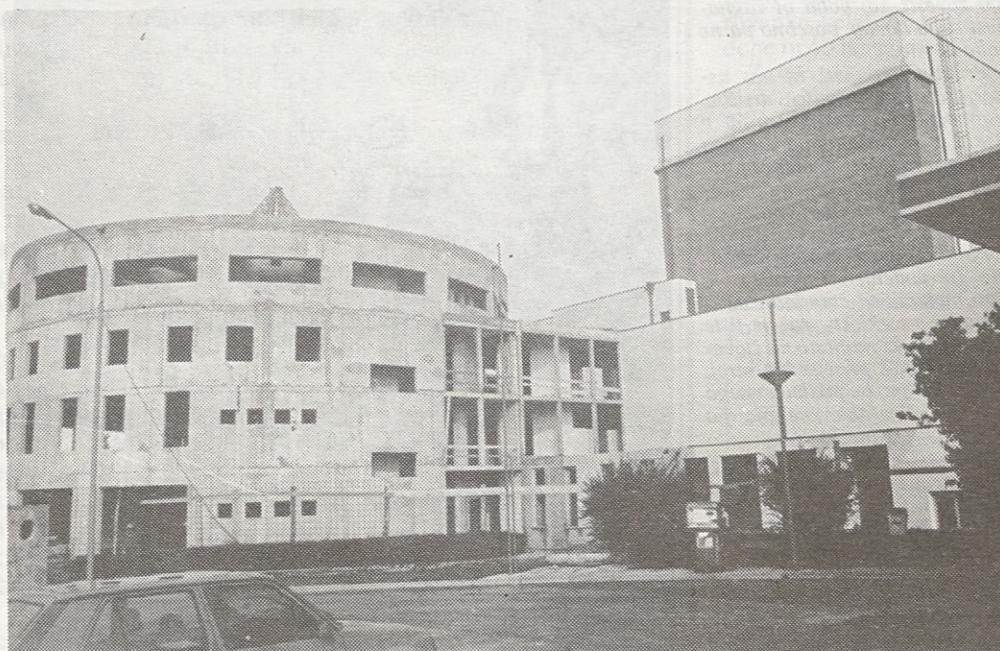
Zaključna dela v strojnici klima naprav gredo h koncu

Goriški monterji so strokovno opravili delo

Ogrevanje bodoče gledališke dvorane pod vsakim sedežem

Zunanji videz bodočega kulturnega centra tega dela Primorske

Sedež enote Montaže Koper v Novi Gorici

V OBJEKTIVU Panorama Ribnice

Objektiv je ujel panoramo Ribnice. V prvem planu je cerkev Sv. Štefana, ki je bila grajena v letih 1865 do 1868 na mestu, kjer so stale v preteklosti veliko starejše cerkvice. Zaključka obeh zvonikov na fasadni strani so postavili po drugi svetovni vojni po Plečnikovih načrtih.

V ozadju je Oničeva hiša, ki je preurejena v banko. Vse instalacije v renoviranem objektu so opravili delavci IMP Montaža Maribor.

ČRPALKE Nova zunanja podoba

Poleg intenzivnega razvoja novih proizvodov - v prejšnji številki smo predstavili novo črpalko - ne zanemarjajo svoje zunanosti. Po besedah direktorja črpalk d.d. so z ureditvijo zunanje podobe zaključili z investicijo v poslovne prostore. V septembru so namreč gradbeni delavci zaključili z obnovo fasade poslovnega dela. Celotna fasada je v značilni modri IMP-jevi barvi, kar na nek način tudi navzven označuje identiteto Črpalk z IMP-jem, in to ne glede na to, v kakšni obliki ta obstaja. Na sami fasadi pade v oči blagovna znamka IMP Črpalke z grafično podobo črpalke.

jv

Mariborski monterji na objektu LB

Oničeva hiša v Ribnici je kulturnozgodovinski spomenik in kot taka je tudi spomeniško zaščiten. Dela na takšnih objektih so še toliko zahtevnejša. S takšnim izzivom so se srečali mariborski monterji pri popolni rekonstrukciji tega poslopja, ki bo odslej služilo bančnikom. Vsi izvajalci so se morali držati osnovnega načela, da je potrebno vsako stvar, ki jo razstaviš ali kakorkoli spremeniš, kasneje zopet sestaviti in vrniti natančno v isto stanje, kot je bilo pred tem.

V takšnih razmerah so se znašli mariborski monterji, ko so v začetku maja pričeli z deli na tem objektu. Rok je bil izredno kratak glede na zahtevnost del.

Na objektu jih je čakala celotna strojna instalacija klimatizacije objekta, radiatorskega ogrevanja, montaža hladilnega sistema in vodovodnega omrežja.

Ker pa je objekt v celoti renoviran in mu je vrnjen nekdanji zlahtni sijaj, je bilo potrebno urediti tudi zgornje dele poslopja, kjer se nahajajo stanovanjski objekti.

Spuščen strop, pod katerim poteka večina instalacij, je zelo zahteven. Ta sistem so izvajalci uporabili prvič v Sloveniji. Ker je tehnologija montaže stropa izredno natančna, so tudi dela ostalih izvajalcev bila prilagojena takšnim zahtevam.

Sredi oktobra je bila večina del že opravljenih, objekt pa je bil tik pred prevzemom. Pred mariborskimi montažerji je bila le še fina

regulacija naprav, ureditev mikroklima in postavitve celotnega objekta na normalne pogoje dela, za kar je po besedah gospoda Čobca potrebnih še približno tri tedne. Datum otvoritve pa je pogojen z 31. oktobrom - dnevom varčevalcev.

Vse to pa ni odvisno samo od njih, saj so pogojeni z drugimi izvajalci, pri tem velja omeniti predvsem ureditev električnega omrežja in priključitev na toplo vodo. Vselej pa na takšnem objektu izvajalci del različnih strokovnih ovirajo drug drugega. Gradbena dela, ki se zavlečejo, montaža stropov itd., so lahko precejšnja ovira.

V času od maja do oktobra, v sami špici del je bilo na delovišču do 12 delavcev, drugače manj, glede na intenzivnost. Nekaj težav je bilo z nabavo dela uvožene opreme. Na srečo pa je bilo vse urejeno do tehničnega pregleda objekta, ki bo tako ob prizadevnem delu vseh služil Ribnici v ponos.

SLOVENSKA PODJETJA
NA COMPONENTI 91

Aris na sejmu v Celovcu

V Celovcu je v prvi polovici oktobra potekal sejem Componenta, ki so ga organizirali v okviru držav iz skupnosti Alpe Adria. Razstavljali so predvsem predstavniki strojne in elektro industrije. Sodelovali pa so tudi predstavniki industrije, ki proizvaja izdelke za dokončanje del v gradbeništvu, elektroniki in vsakdanji domači uporabi.

Značilno za udeležbo na tem sejmu, je velika prisotnost slovenskih podjetij, ki so bila poleg domačinov in predstavnikov čehoslovaške federacije najštevilnejši.

Na Componenti, ki so jo letos pripravili prvič je sodelovalo 220 razstavljalcev, od tega 62 iz Slovenije. Razstavljalci so bili izjemno zadovoljni z odmevom razstave. Ob odsotnosti običajnega sejemskega vrveža, ki je značil-

len za splošne sejme, pa je bilo veliko resnih poslovnih žev, kar je glavna odlika specializiranih sejmov, kot je Componenta.

Poleg Arisa so na sejmu sodelovala tudi slovenska podjetja, kot so Tam, Livarna Maribor, Metalka. Po besedah predstavnikov zbornice podjetja za propagando in sejemsko dejavnost Step, so na sejmu navezali veliko poslovnih stikov in sklenili konkretne posle.

Na mnogih dosedanjih sejmi v tujini smo ugotavljali zelo skromno prisotnost ali celo odsotnost slovenskih podjetij, na tem sejmu pa so slovenska podjetja očitno prekinila takšno škodljivo prakso.

Na sejmu Componenta 91 se je ARIS d.d. predstavil s paleto svojih izdelkov.

br

Od dinarja do tolarja

Lahko bi pričeli tudi drugače, od tolarja prek dinarja n nazaj do tolarja. Beseda dinar izvira iz latinske besede denarius, kar pomeni denar. (Italijansko - denaro; denaro di S. Pietro - Petrov novič. Špansko dinero - denar. V Franciji so ga poznali kot denier v pomenu star rimski denar in kasneje francoski novic.)

V Srbiji so leta 1873 uvedli denarno enoto dinar, ki je štel sto par. Jugoslavija (SHS) je podedovala enoto, ki je bila v veljavi od leta 1918 do 1941. Nedičeva Srbija ga je imela do leta 1945. Demokratična federativna Jugoslavija, kasneje FNRJ in SFRJ so imele isto denarno enoto vse do konca obstoja federacije.

Denarno enoto istega imena imajo še danes tudi Alžirija, Irak, Kuvajt in Tunizija.

Tolar (nemško Taler) je veliko starejša in uglednejša denarna enota. Tolarje so pričeli kovati v mestu Jachymovu leta 1437. Tolar je nadaljeval svojo pot kot konvencijska denarna enota leta 1753. Od tedaj je nosil lik cesarice Marije Terezije. (Marija Terezija, cesarica habsburških dežel je bila rojena leta 1717, vladala pa je od 1740 do 1780.) Tolar je sprva veljal pet kron.

Leta 1857 je Avstrija vveljala novo denarno enoto - goldinar, kasneje, leta 1892 pa krono, ki je veljala pol goldinarja. Krona je bila zadnja denarna enota pri nas, pred uvedbo dinarja leta

1918. Omenimo še, da so okoli leta 1480 kovali tolarje z likom nadvojvode Sigismunda. Na drugi strani pa so bili grbi, med njimi tudi štirje slovenski.

Zaradi kakovosti in vrednosti je postal tolar zelo popularen tudi na Bližnjem vzhodu. Od tod tudi izvira ime levantski tolar. Po smrti Marije Terezije leta 1780 so ga še naprej kovali z isto letnico. Avstrija ga je vse do druge polovice dvajsetega stoletja pošiljala na Bližnji vzhod.

Tolar je bil tudi v Nemčiji denarna enota od leta 1857. (30 tolarjev je bila vrednost enega funta srebra). Tolar je dobil ime po češkem rudniškem kraju Jachymovu, kjer so ga kovali. Po Jachymovu (nemško Joachimstal), so mu rekli Joachimstalgeld, kasneje krajše Thaler. V preteklosti se je vedno pojavljal izključno kot kovan denar večje vrednosti.

Tolar je imel veliko odmeva tudi drugod po svetu. Omenili smo že Leant, Arabske dežele so ga enako upoštevale, kakor tudi severno in srednjeafriške dežele. Hrvati so mu rekli talir, v Skandinaviji so ga poznali kot daler, na Nizozemskem kot daalder in končno v ZDA kot nesmrtni dolar - sveta vladar.

Zaželimo mu srečno potpotnico in da bi podedoval vse dobro od prvega tolarja in vseh njegovih naslednikov ter nič ali vsaj čim manj od neštetokrat devalviranega dinarja.

B.R.

Tolar Marije Terezije iz leta 1780 in dinarja iz leta 1925 in 1953

Proizvajalci armatur združeno

Slovenski proizvajalci armatur so se odločili, da ustanovijo komite proizvajalcev armatur SKPA, kateri bo nadaljeval uspešno sodelovanje z Evropo in svetom.

Ustanovitev SKPA bo prav gotovo prispevala k promociji slovenske indu-

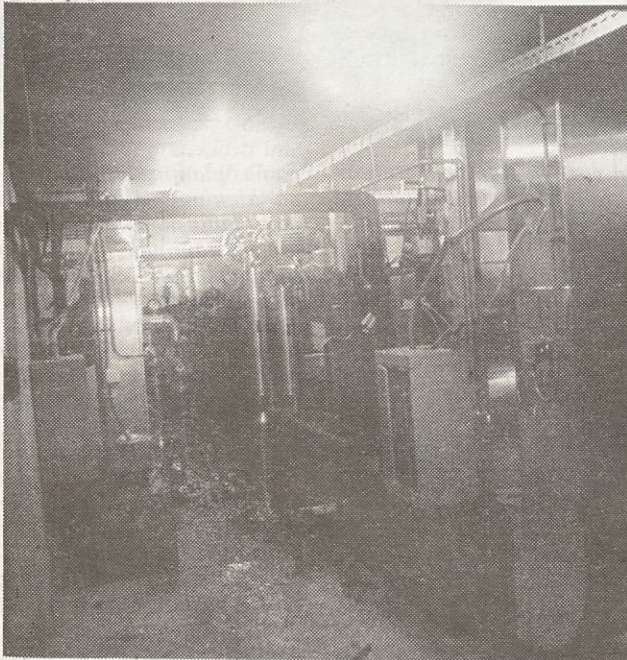
strije v strokovnih krogih proizvajalcev armatur.

Ustanovna skupščina združenja novega združenja je napovedana za 29. oktober. V združenju sodeluje tudi ARIS d.d. avtomatska regulacija industrijskih sistemov.

STRATEGIJA

Karikatura: Franco Juri

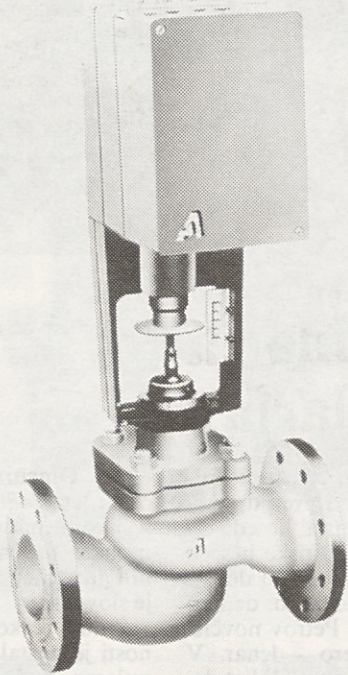
Strojica klimatizacije v novem bančnem poslopju v Ribnici

ARIS d.d. SERVIS 061/192-361

nudi kakovostno vgradnjo in zagon **regulacijskih sistemov ogrevanja, prezračevanja, klimatizacije** in drugih tehnoloških procesov, ter sistemov za varovanje in nadzor

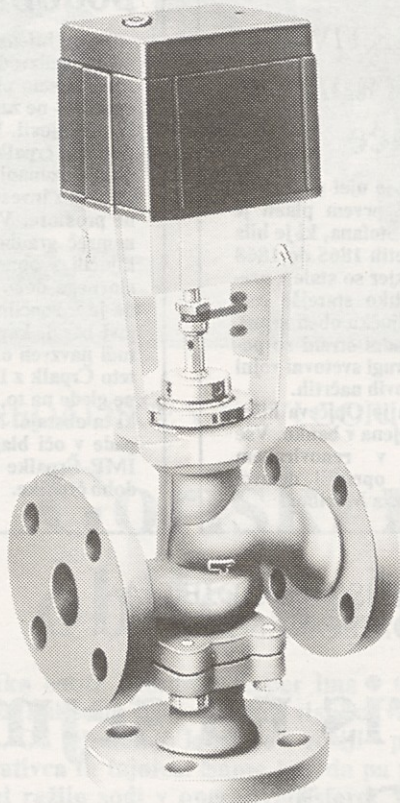
ARIS d.d. SERVIS 061/192-455

servisira, vzdržuje, obnavlja, dopolnjuje in posodablja vse vrste regulacijskih sistemov **od centralne kurjave družinskih hiš do ogrevanja stanovanj, bazenov, industrijskih objektov in objektov z najzahtevnejšimi regulacijami** (klinika, hoteli, gledališča, celotne soseske in podobno) z viri energije iz samostojnih kotlarn ali skupnih mestnih kotlarn

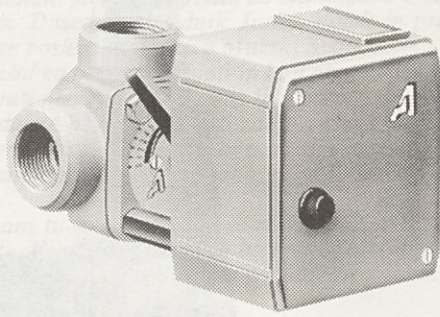

ARIS

VARČEVANJE Z ENERGIJO
MANJ ONESNAŽENO OKOLJE
VEČJA BIVALNA KULTURA!

NIŽJI STROŠKI KURJAVE
VEČJE BIVALNO UDOBJE
ZADOVOLJSTVO ČLOVEKA

ARIS d.d. SERVIS 061/192-514

nudi po najugodnejših cenah in plačilnih pogojih, ter kratkih rokih vgradnje in zagona **regulacijski set za individualne hiše »HK-1«** sestavljen iz: nastavljalnika prostorske temperature »HK-p« naležnega tipala za kontrolo radiatorske vode »HK-V« elektronskega regulatorja »HK-R« in elektro motornega pogona za regulacijsko pipo »HK-M« s posebnim adapterjem možne uporabe že vgrajenih regulacijskih pip raznih proizvajalcev!

odpiranje sistema centralne kurjave in prekinitev samega ogrevanja odpade!

z garancijo za vse vgrajene dele je delovanje sistema zagotovljeno!

ARIS d.d. SERVIS 061/192-569

vam hitro enostavno in poceni vgradi varovalni sistem našega imetja

brežžični hišni alarmni sistem »HA-50« za družinske hiše in posamezna stanovanja sestavljen iz postaje 2AC/DC adaptorjem in 12V akumulatorjem magnetnega in infrardečega senzorja ter daljinskim upravljalcem **uporaba dodatnih senzorjev ni omejena efektivno delovanje in garancija zagotovljena!**

ARIS d.d. SERVIS

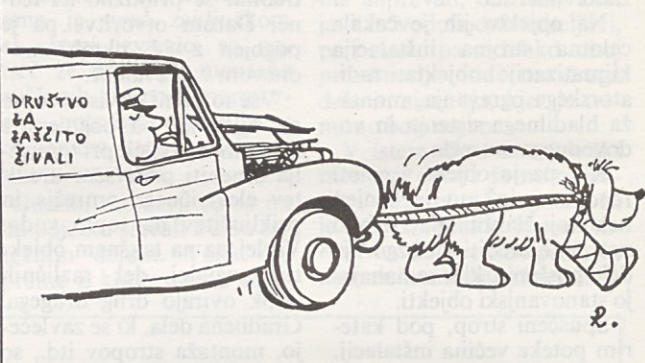
Jožeta Jame 16, p.p. 20, 61210 Ljubljana-Šentvid tel. 061/192-141, fax 061/199-824 tlix 39500 ARIS-Lj

Mini humoreska

Huliganska zgodba

V našem parku so postavili ptičnico.
Nek huligan jo je podrl z enim samim udarcem.
Kakšna moč rok! Kakšna nemoč in beda v glavi!

B. Repe

POTOPIS

Neznano!

Čeprav je bilo deževno in muhasto vreme, smo se vseeno odpravili 19.10.1991 v »NEZNANO«. Pričakovati je bilo, da bo več slabe volje, ker pa se zavedamo, da nam tudi jeza nič ne pomaga, smo bili mirni in smo se predali razpoloženju. Tako smo s 15 minutno zamudo odšli na pot z reko: »Kar bo, pa bo, dobra volja je najboljša.«

Izlet v »neznano« ni tak, kot so ostali izleti, ko se samo zberemo na avtobusu ali železniški postaji in se odpeljemo in je tako večina problemov končanih. Za »neznano« je potrebno več priprave. Poiskati in pripraviti je potrebno prostor in dobitke za srečolov, pripraviti je potrebno nagrade za pravilne odgovore in vprašalne liste, poskrbeti je potrebno za glasbo, hrano in pijačo, priprave so približno take kot za veselico. Vsi to zahteva vsaj dva meseca priprav in požrtvovalnega dela. Res, da je postavljena komi-

sija za organizacijo izleta v »neznano«, na čelu katere pa le mora biti človek, ki je z vso dušo predan organizaciji. PD IMP Ljubljana je lahko ponosno na človeka, ki se mu ta vloga lahko zaupa. To je vodja gorskih vodnikov pri PD IMP Ljubljana Janez Seliškar, ki mu je bila tudi sedaj zaupana ta naloga.

Avtobusa sta odpeljala. Ker se ne more komentirati poti in krajev, skozi katere se vozi do cilja, zato se udeležence izleta navadno zaposli z ugibanjem in se zato razdeli liste z vprašanji. Na listu je pet vprašanj. Na vsako vprašanje so možni trije odgovori, od katerih je le eden pravilen. Ker je bilo vreme neugodno, zunaj dež in hladno, v avtobusu pa toplo, so se okna zarosila. Prihodno smo drgnili po steklu in ga čistili, da bi lažje ugotovili smer poti. Vodja je avtobus usmeril na Gorenjsko, nato pa ga je ponovno usmeril nazaj v Ljubljano, v tretji varianti pa smo se usmerili

proti Kamniku. Čas za oddajo vprašalnih listov je že skoraj potekel, smer poti pa je še vedno neznana. V Jaršah smo se ustavili in liste z odgovori oddali. Le malo jih je bilo, ki so za odgovor napisali, da nas pot vodi v Savinjsko dolino. Veliko jih je bilo za Trento in Štajersko. Kje se bomo ustavili, je bilo tudi eno od vprašanj. Popolnoma normalno je, da se planinci ustavljajo v planinskih kočah, vsaj največkrat in ne na kmečkemu turizmu ali v hotelu. Pri tem vprašanju je bilo veliko napak. Potrebno je bilo obkrožiti vprašanje: Katera je največja reka v dolini, kamor smo namenjeni in kateri največji kraj - mesto? Zgodilo se je, da je v dolini Trente največja reka Savinja, v Savinjski dolini pa teče reka Drava. Tudi do zamenjave krajev je prišlo, tako da se kraj Luče iz Savinjske doline nahaja v Trenti. Komisija izbira pravilne in nepravilne odgovore. Pravilne odgovore pravi za žrebanje in ima pri tem težko delo, ki pa je tudi zabavno, da včasih smeh pride prav iz srca. Tako se včasih ugotavlja, da je posameznikom prekmalu umrl

profesor zemljepisa, zato jim ni mogel nuditi celotnega znanja iz zemljepisa. Sreča je v tem, da udeleženci ne morejo videti svojih napak, komisija pa je poklicana k strogemu molku.

Avtobusa sta mlela cesto proti Kamniku. Tu se nismo ustavljali. Zavili smo v dolino Črne in naprej proti Črni. Še so bile videti posledice ujme, ki je letos v sredi julija divjala nad Črno in na področju Velike planine. Še se vidijo celi kompleks podrtih drevec. Kjer je odneslo cesto, pa še vedno ni asfalta, zato je na posameznih odsekih potrebna previd-

na vožnja. Rane povzročene naravi se le počasi celijo.

Prišli smo na sedlo Črni-vec /902 m/. Ustavili bi se, da bi si malo pretegnili kosti in tudi motor avtobusa bi si malo oddahnil, pa je bilo vse trdno zaklenjeno in zapahnjeno, da ni bilo kaj iskati pri »Mejašu«, kot se uradno imenuje gostišče na Črnicu. Ime pri »Mejašu« je nastalo zaradi meje med Zgornjo Savinjsko dolino in kamniškim okrajem. Črni-vec je tudi križišče planinskih poti. Tako lahko pridemo peš ali z avtom daleč v podnožje Velike planine in naprej v Podvolovjek ter nato na Veliki Rogatec, po desni strani

pa nas planinska pot popelje na Menino planino. Danes nas planinske ture niso kaj preveč zanimale, zato smo samo obujali spomine na posamezne letošnje že preživete ture.

Začeli smo se spuščati proti Šmiklavžu in naprej v Gornji grad, ki je sedež Zgornje Savinjske doline. Tu je bilo odprto gostišče pri Jerneju, kjer smo se lahko okrepčali s čajem, kavo in šilcem kratkega, a tudi na minus smo lahko stopili. Vodja avtobusa je določil samo kratek postanek, da počakamo drugi avtobus, zato smo pohiteli. Čas se je kar zavlekel, drugega avtobusa pa še

Aforizmi

V peklu je hudič pozitivna oseba.

Na svetu so štiri vrste ljudi: zaljubljeni, ambicioznejši, opazovalci in tepci. Najsrečnejši so tepci.

O globoke misli se je treba dvigniti.

Salto morale je precej bolj nevaren kot salto mortale.

Tudi happy end je samo konec.

V vojni idej umirajo ljudje.

Ceni besede! Vsaka je lahko tvoja zadnja.

Pohodi PD IMP Ljubljana!

Na Levstikovo pot od Litije do Čateža se bomo podali v soboto 9. novembra 1991. Zbrali se bomo ob 6. uri pod uro pred železniško postajo. Vlak odpelje ob 6.40 uri. Peljali se bomo do Litije. Tam bomo vplačali startnino, dobili bomo priponko in prvi žig v kontrolni karton in se podali na pot. Na poti sta kontrolni točki Liberga in Moravče ter končna na Čatežu. Hoje je približno 5 ur.

Vračali se bomo na železniško postajo Velika Loka. Odhod vlaka v Ljubljano je ob 16.05 uri in ob 18.12 uri. Če bodo avtobusne zveze ugodne se bomo na železniško postajo zapeljali z avtobusom, sicer je še ena ura hoje.

Vodja pohoda je PLV PD IMP Ljubljana, Slavko Tancek, IMP TEN Vojkova 58, 61000 Ljubljana, tel.: 182-351.

Ljubitelji pohodov vabljeni!

Na primorski »Triglav« imenovan Slavnik se bomo podali v soboto, 23.11.1991. Ker z vlakom nimamo nobene zveze do Prešnice ali Podgorja in tudi avtobusne veze so zelo neugodne, se bomo v podnožje Slavni-ka podali s svojimi avtomobili.

Da bi izlet dobro uspel in organizirano, se prijavite vodji izleta PLV PD IMP Ljubljana, Primož Fajdiga, tel.: 651-098, v večernih urah od 18 - 19 ure. Ob prijavi se boste dogovorili za kraj in čas odhoda in ali boste šli s svojim avtomobilom in če lahko uslugo prevoza nudi- te tudi planincem, ki nimajo prevoznega sredstva.

Primorski »Triglav« vabi!

Zdravko Nastran

vedno ni bilo. Da bi se spre- hodili po Gornjem gradu ni nič kazalo, saj je dež padal neprestano. Čeprav se Gor- nji grad v zgodovini prvič omenja leta 1174 in ima za to verodostojne dokaze, nas zaradi vremena ogled ne preveč mikal. Prav zaradi odmaknjenosti od glavnih cest in železnice se Gornji grad ni razvil v neki politični ali gospodarski center ne v srednjem veku in ne v novejši zgodovini. Še največ vpli- va na razvoj Zgornje Savinjske doline z Gornjim gradom je v preteklosti ime- la cerkev, saj je bil Gornji grad letna rezidenca lju- bljanskih škofov. Tudi v no- vejši zgodovini /1941 - 1945/ bo Gornji grad ostal vpisan med pomembnejšimi kraji, predvsem ko se misli na osvoboditev slovenskega naroda izpod nemškega jar- ma. Od poletja do konca leta 1944 je bil velik del Zgornje Savinjske doline s središčem v Gornjem gradu svobodno ozemlje in je bilo na sami meji nacističnega rajha.

Tudi po letu 1945 Gornji grad ni dosegel večjega raz- voja prav zaradi njegove lege, čepra ima čisto okolje in je v bližini planinske ture.

Še je minilo nekaj časa in ko drugega avtobusa ni bilo /na vrhu Črnivca je hladil motor, ker se mu je pregrel/ smo se, kar dobro pripravlje- ni za nadaljnjo pot, poslovili od Gornjega grada. V pro- gramu je bil obisk Radmirja.

Ker smo s čakanjem zapra- vili preveč časa, smo obisk odložili in se zapeljali proti Ljubnemu. Čisto spontano so nam misli ušle na grozote, katere je uprizorila reka Sa- vinja 1. in 2. novembra 1990.

Rane še niso zaceljene in še dolgo časa ne bodo. Vi- deli smo, kako domačini hite z gradnjo mostov, hiš, da si tako uredijo najnujnejše. Ob reki Savinji je še veliko polj, ki jih bo potrebno očistiti in reko Savinjo bo potrebno spraviti v normalni tok. Ve- liko je že novih mostov, opravljenih regulacij, novih hiš, ki pa še niso ometane in tudi ceste so ponekod še za- časne, saj v enem letu ni mo- goče popraviti razdejanja, ki ga je povzročila podivjana Savinja. Zapeljali smo se skozi Luče v Zgornji Savinjski dolini. Tudi tu je ob Sa- vinji slika podobna kot v Ljubnem. Povsod eno samo gradbišče in urejanje.

		INE NOVINARJE BILJEVE	IZREŠNI ODBOR	VEDAJ PRI ČRNEM KALU	ŽENJA KRALJA AMFIONA		POHOVSKA LESTVICA	OBALNI PAS S KOPALIŠČI	ŽIVJI UGALNIŠKI PREDE AMIN		GL. MESTO VIETNAMA	PIJES KATEJA GRULI
		ŽALIV OJ FR. OBROJEN. OZALI				TELOČE TILIVO DANVA POVRŽINA					SIMONA AQUAM MARJAN KARAD	
	SELEN MESTO OJ REKI ARNO		UMETNA SHOW PREVLEKA NA STAJON KA TEK									
POZNAJEM GLAS V GLA ODI				VEŠNOSTNI PAPIRJI BOLESADEKO MESTO						GRISA IVANC POLICIJSKA POVELJENICA		
AME IN PRILIMEK SL. PISO- TELJICE VODIJE JUNE									SLABA JEVA			
PIČKA SAMICA					MIL				OS. EASINEK IND. PISATELJ RASA			
ANTON OEVIRK			TONJE ZIBNIKAR KUPČEANSKI BOMBAŽ		VRSTA OPOROKA PREŠIVAL ATEH						OJSTO VLADJE - MINISTRA	KRILLO ZIMSKE KONJENICE
	NEKŠKI ZGODOVIN. HERMAN	MEJENJA ROBA ZAVEJDRILO				ŽENSKO INE		VEDJIVNA OPERA				
ROČNA BOMBA												
HEMELUS BOLEZEN			LJUBLJANSKI ARNAŽNO POJBOČJE	EVGEN NAKREŠT VIŠAVJE V NIGERU				JAPONSKI NABIDOL DISEBOV				
PREŠIVAL IZOLE								ZEUS				KRALJ PRI OPATIJJI
HOSTAR			NOČOMET. ULUB JE BAČNE TOPOLE			DOMAČIJA						
KRATICA ZA MNOŽINA			JAVNI PARL. V SPANIJJI VRJINI SVOJOLIVEC					MESTO - KOVNIAK MESTO V ROMUNIJJI				
	VAJALSKA REKA SIBIRIJE WANDJE ROT				OMARA OMARA ISRH					JANJA ANTON OTOL V NEŠPELSKEM ZALIVO		
ENA OJ HEMČIJ												
EGIPČAN. BOG SONCA				NIKO KOSTO DREVO	RAJUS	VRŠTJA PREPOVEJJI 100 KM					HIMALAJSKA KOTA	VRŠJA PADICE
SESTAVIL ANDREJ INEBER		MAŠNERIJ MAŠINSKI KUPČAS		INE WILANJKA WATRJI				EGIPČAN. BOG SVETA IVAN LAH				
								MAŠILNEČ TEINOC				
							PREŠIVAL. ILIZIJE					

Ob celotnem toku reke Savinje je videti razdejanje vse do Igle, kjer smo se usta- vili. Tu smo izstopili. Tu je tudi gostišče. Kot je kazala zunanja podoba gostišča se nam je zdelo, da to gostišče že dalj časa sameva, nas to ni motilo. Stopili smo pod napušč, saj je deževalo brez prestanka. Nekateri so odpr- li nahrbtnike in začeli z ma- lico, drugi pa so si ogledovali okolico. Pred nami je stal mogočni skalni stolp Igle, ki se nahaja v soteski med Lu- čami in Solčavo. Ta skalni stolp /stoji popolnoma sa- mostojno/ je visok 40 m, v ozadju pa ima presihajoči studenec. Pozornost in zani- manje je pri znanstvenikih vzbudil že v prejšnjem stole- tju. Od leta 1951 sta Igle in solčavska Tisa zavarovani kot naravna spomenika. Kljub slabemu vremenu je na vrhu Igle plapolala slo- venska zastava. Nekateri so celo ugotavljali, da bi se tudi oni upali povzpeti na vrh. Nihče jim ni ugovarjal, saj je dostikrat v katerem tudi skriti talent. Vodja in orga- nizator Janez Seliškar je razdelil tudi spominke za

pot v »neznano«. Spominki so bile majhne raglice. Kma- lu je vse regljalo, saj je vsak preizkušal, če je spominek kakoviten in uporaben. Naj- bolj vztrajni pri preizkuš- nju so bili otroci.

Dan je bil znak za odhod. Avtobus smo zapustili in se po cesti vrnili nazaj več kot 1 km. Tu smo strmo zakorači- li v breg. Preko pašnikov in blatne poti /tudi posledica neurja/ smo grizli strmino skoraj celo uro. Srečali smo se tudi s prvim snegom, kar je bilo presenečenje.

Kraj, ki je bil izbran, da proslavimo »NEZNANO«, je Zgornji Zavrtnik na vi- šini nad 900 m. Vse je bilo pripravljeno kot na ohceti, zato smo se dobro počutili. Prvo smo popili zdravilo proti prehladu, saj smo bili tudi potni. Naprej je poteka- lo vse kot po tekočem traku. Po obilnem kosilu je začelo žrebanje za pravilne odgo- vore in srečolov, ki je potekal po ustaljenem postopku »Daj-Dam«. Pri žrebanju je imel glavno besedo Tone Lah. Denar za nabavo do- bitkov pri žrebanju je pri- spevalo PD IMP Ljubljana

in resnično zahvala predsed- niku PD IMP Ljubljana Lojzetu Kosiju za tako obil- nen prispevek. Tudi srečolov je imel bogate dobitke. Ob raznih praktičnih darilih so bila še druga: gotovina v SLT, vrtni stoli, živi zajec s kletko, antena za TV in še drugi vredni dobitki. Za tako bogati srečolov pa gre zahvala organizatorju Jane- zu Seliškarju in pomočniku Juretu Novaku. Za razpelo- ženje in razgibanje kosti pa je poskrbel harmonikar Ivan Blažič, ki je imel pomočnika v električnem harmoniju.

Po končanem žrebanju in srečolovu so se nekateri prav pridno vrteli, drugi pa so si razgledovali okolico. Kaj do- sti ni bilo videti, saj sta dež in megla zahtevala svoje. Občasno se je megla le toliko dvignila, da smo ugotovili kraj našega praznovanja in zaključka letne planinske sezone. Nahajali smo se pod obronki Raduhe, na levi v ozadju pa je bilo videti Kamniško Savinjske Alpe. Vse je bilo že belo od novo zapadlega snega, zato je bil pogled nanje prava spodbu- da za zimsko planinarjenje.

Vse je potekalo po progra- mu brez zastojev in razpolo- ženje je bilo nad vsemi pri- čakovanji. Ker ima dan samo 24 ur, smo morali tudi z veseljem prenehati. Bila je že tema, ko smo se posla- vljali, saj je pred nami še bil povratek v dolino. Za neka- tere je bil sestop malo lažji, za druge pa je šlo malo težje, vsi pa smo vseeno prišli na- zaj na avtobus dobre volje.

Nikomur ni bilo žal strmi- ne, ki smo je pregrizli do »NEZNANEGA«, zato Ja- nez Seliškarju in komisiji vsa zahvala in pohvala za dobro organizacijo. Za tak-šno prizadevanje in organi- zacijo so besede kar pre- skromno darilo, če pa se vidi zadovoljne obraze od na- vdušenja pa tudi to nekaj ve- lja.

Na tistem smo že sklepali, da bomo tudi za drugo leto izbrali Janeza za mandatar- ja komisije za »neznano«, saj je sedaj že drugič nalogo opravil z odličnim uspehom. Janezu in komisiji še enkrat hvala za požrtvovalno opra- vljeno delo.

Zdravko Nastran

Knjigo magistra Draga Golija

»OPTIMALNO VODENJE KLIMATIZACIJSKIH NAPRAV«

po ceni 1500 SLT vam bomo poslali takoj po prejemu vašega nakazila na:
ARIS d.d. Jožeta Jame 16, 61210 Ljubljana-Šentvid, ŽR 50102-601-22524.

Potrdilo o prejetem plačilu /račun/ bomo priložili poslani knjigi!

Večjim firmam priporočamo skupno naročilo in uveljavitev količinskega popusta za naročilo 5 ali več knjig 150,00 SLT popusta po izvodu ● za naročilo 10 ali več knjig 200,00 SLT popusta po izvodu

Fakultetam odobravamo ob skupnem naročilu knjige za študente poseben popust 300,00 SLT po izvodu.

Pri nakazilu za več knjig prosimo, da število izvodov jasno naznačite, po možnosti tudi z besedo!

Hvala za zaupanje in vaše naročilo!

ARIS d.d. Ljubljana

Telefon 061/192-141, telefaks 061/199-824, teleprinter 39-500 ARIS Ljubljana